

GELENEKLİ
TÜRK ANLATILARI
-I-

Bayram Durbilmez

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1231
KÜLTÜR SERİSİ: 704

1. Basım: 2017, Mart
2. BASIM

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI
16267

ISBN 978-605-155-562-1

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12
İnternet: www.otuken.com.tr
E-posta: otuken@otuken.com.tr

Kapak Tasarımı: Zafer Yılmaz
Dizgi-Tertip: Ötüken
Kapak Baskısı: Yeditepe Ofset
Baskı: Yaylacık Matbaası (0212) 612 58 60
Maltepe Mah. Litros yolu Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197-203
Topkapı-Zeytinburnu
Cilt: Yedigün Mücellithanesi
İstanbul-Temmuz 2017

Bayram DURBİLMEZ; Yozgat'ın Sorgun ilçesine bağlı Taşpınar köyünde doğdu (1968). İlk ve ortaokulu Sorgun'da, liseyi Yozgat'ta, yükseköğrenimini Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. 1991'de Araştırma Görevlisi, 1999'da Öğretim Görevlisi, 2009'da Yardımcı Doçent, 2010'da Doçent oldu. Hâlen Türk Halk Bilimi öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'nın desteğiyle Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de bulunan Azerbaycan Nazırlar Kabinenti Halk Tasarrufatını İdare Etme Enstitüsü'nde (1993-1994) ve Ahmet Yesevi Vakfı'nın desteğiyle Kazakistan'ın Türkistan, Kentav ve Çimkent şehirlerinde bulunan Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi'nde (1999-2000) konuk öğretim üyesi olarak çalıştı.

Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, KKTC, Tataristan / Rusya, Yakutistan/ Rusya, Altay Cumhuriyeti / Rusya, Kırım / Ukrayna, Romanya, Almanya, Polonya, Rusya gibi pek çok ülkede de araştırmalar, incelemeler yaptı. Yurt içinde ve yurt dışında 50'den fazla 'bilimsel' makalesi yayımlandı. Yurt içinde ve değişik ülkelerde yapılan millî ve milletlerarası kongrelerde 100'e yakın bildiri sundu. Âşık Edebiyatı, Tekke/Derviş Edebiyatı, Türk Dünyası Halk Bilimi ve Türk Dili konularında 11 araştırma-inceleme kitabı, 14 ortak kitap/ kitap bölümü yayımlandı.

Âşık edebiyatı şiir sanatı ve gelenekleri konulu araştırma-inceleme kitapları: *Âşık Edebiyatı ve Taşpınarlı Halk Şairleri* (1998, 4. Baskı, Ankara: Akçağ yay., 2014.), *Âşık Hasretî'nin Şiir Sanatı* (Kayseri, 2015), *Âşık Hasretî'nin Atışma Sanatı Üzerine Bir İnceleme* (Ankara, 2016), *Karşı Âşık Murat Çobanoğlu / Hayatı, Sanatı ve Eserleri* (Kardeşler Matbaası: Kayseri, 2014), *Âşık Türkmenoğlu / Hayatı ve Şiir Sanatı Üzerine Bir İnceleme* (Kayseri, 2015).

Derviş (tekke) edebiyatı konulu araştırma-inceleme kitapları: *Sorgunlu Sıdkı Baba Divânı / İnceleme-Metinler* (2003, 2. Baskı, Kayseri, 2014).

Âşık edebiyatı temsilcileri ve değişik konulardaki âşık şiirleri ile ilgili araştırma-inceleme kitapları: *Kayserili Halk Şairlerinin Şiirlerinde Kıbrıs* (Geçit yay.: Kayseri, 1999), *Âşık Meydanı / Hayatı, Sanatı, Şiirlerinden Örnekler* (Laçın yay.: Kayseri, 2000), *Vefatının 15. Yıldönümünde Yozgatlı Âşık Türkmenoğlu* (Laçın yay.: Kayseri, 2013), *Ozan Gürbüz Değer, Hayatı- Sanatı- Şiirlerinden Örnekler* (Kültür Ajans yay.: Ankara, 2007).

Dil ve edebiyat konulu ortak kitaplarından bazıları: *Üniversiteler İçin Dil ve Anlatım* (H. Yeniçeri, U. Çakır, S. Koç ve K. Deniz ile, Gazi Kitabevi yay.: Ankara, 2011), *Türk Dilinin ve Edebiyatının Yayılma Alanları / Bilgi Şöleni Bildirileri*, (N. Özkan ile, TDK yay.: Ankara, 2014), *Destanlarla Erzincan*, (B. S. Özsoy ve N. Aslan ile, Erciyes Üniversitesi yay.: Kayseri, 1992).

Araştırma-inceleme çalışmalarından dolayı aldığı ödüllerden bazıları: *Türk Dünyası Kültürüne Hizmet Ödülü* (1994), *Kayseri Kültürüne Hizmet Ödülü* (2002), *Folklor Araştırmaları Kurumu - Türk Halk Kültürüne Hizmet Ödülü* (2003), *Âşıklık Geleneğine Hizmet Ödülü* (2004), *Türkçlük Bilimine Hizmet Ödülü* (2006), *Motif Vakfı- Halkbilimi Teşvik Ödülü* (2005), *Yazarlar Birliği Kayseri Şubesi - İnceleme Ödülü* (2007), *TÜBİTAK - Yayın Teşvik Ödülü* (2009, 2010, 2013, 2016), *YOF SAD - Yozgat Folkloruna Hizmet Ödülü* (2015).

Evli ve iki çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz / 11

BİRİNCİ BÖLÜM

ÂŞIK TARZI HALK HİKÂYELERİ

I. SOMUT OLMAYAN KÜLTÜR MİRASI: HALK HİKÂYECİLİĞİ VE KARS YÖRESİ ÂŞIKLARI	19
1. Hikâye Tasnif Etme / Anlatma Geleneği	20
2. Hikâyeci Âşıklar	22
3. Hikâyelerin Kaynakları.....	26
4. Tasnif Edicisi Bilinen Hikâyeler.....	33
5. Hikâye Tasnif Etme Yarışmaları	34
6. Anlatı Mekânları, Anlatıcı-Dinleyici Etkileşimi ve Hikâye Tasnif Edip Anlatma Süreleri.....	35
7. Değerlendirme ve Sonuç	37
8. Kaynaklar	40
II. KADIRLILI YUSUF SIRA'NIN HİKÂYE DAĞARCIGI VE GÜZEL AHMET HİKÂYESİ.....	44
1. Yusuf Sıra'nın Hikâye Dağarcığı	44
2. Güzel Ahmet Hikâyesi	47
2.1. Hikâyede Görülen Masal Unsurları.....	47
2.2. Dil ve Üslûp Özellikleri.....	49
2.2.1. Kelime ve Deyimler	50
2.2.2. Tasvir ve Benzetmeler	50
2.2.3. Mübalâğa.....	51
2.2.4. Atasözü ve Özlü Sözler	51
2.2.5. Beddualar	51
2.3. Şahıs Kadrosu.....	51
2.4. Şiirler ve Atışmalar	52
2.5. Hikâyenin Epizotlarına Göre Özeti	52
2.5.1. Kahramanın Ailesi	53
2.5.2. Kahramanın Doğumu	53
2.5.3. Kahramana Ad Verilmesi	53
2.5.4. Kahramanın Eğitimi	54
2.5.5. Kahramanın Gurbete Çıkması	54
2.5.6. Kahramanın Sevgili İle Karşılaşması	55
2.5.7. Kahramanın Mücadeleleri	55
2.5.8. Kahramanın Memleketine Dönüşü.....	56
2.5.9. Sevgilinin Başka Birisiyle Evlendirilmek İstenmesi.....	56
2.5.10. Sonuç	56
3. Sonuç	57
4. Kaynaklar	57

III. ŞİFAİ VE SELVİ HAN HİKÂYESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	59
1. Şifâî ve Selvi Han Hikâyesi	60
2. Hikâyenin İncelenmesi	62
2.1. Dil ve Üslûp	63
2.2. Şahıs Kadrosu	63
2.3. Şiirlerin /Türkülerin Yapıları Bakımından İncelenmesi	64
2.4. Hikâyenin Epizotları	67
2.4.1. Kahramanların Ailesi	67
2.4.2. Kahramanların Doğumu	67
2.4.3. Kahramanlara Ad Verilmesi	68
2.4.4. Kahramanların Eğitimi	68
2.4.5. Kahramanın Sevgili İle Karşılaşması	68
2.4.6. Kahramanın Gurbete Çıkması	68
2.4.7. Kahramanın Mücadeleleri	69
2.4.8. Kahramanın Memleketine Dönüşü	69
2.4.9. Sevgilinin Başkasıyla Evlendirilmek İstenmesi	69
2.4.10. Sonuç	69
2.5. Hikâyenin Motif Yapısı	69
3. Sonuç	74
4. Kaynaklar	75

İKİNCİ BÖLÜM

EFSANELER / MENKABELER

I. MUHYİDDİN ABDAL MENKABELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	79
1. Muhyiddin Abdal	80
2. Hayatı Etrafında Oluşan Menkabeler	82
2.1. Edirne'de Eren/Evliya Kültü ve Muhyiddin Abdal	82
2.2. Kimliği ve Hayatı Hakkında Anlatılan Rivayetler	83
2.3. Mezarı Etrafında Anlatılan Rivayetler ve Ziyarete Bağlı Oluşan Kabuller, Uygulamalar	84
2.4. Bazı Menkabelerin Motifleri ve Kültür Kökenleri	87
3. Sonuç	91
4. Kaynaklar	95
4.1. Yazılı Kaynaklar	95
6. Metinler (Menâkıb-ı Muhyiddin Abdal)	98
II. VEHBİ CEM AŞKUN'UN PİRİ BABA ADLI KİTABI VE PİRİ BABA MENKABELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	103
1. Vehbi Cem Aşkun'un Hazırladığı Piri Baba Kitabı	106
2. Piri Baba Velâyetnâmesi'nin Diğer Nüshaları	109
3. Piri Baba'nın Tarihi ve Efsanevi Kişiliği	110
4. Sözlü Kültür Kaynaklarında ve Velâyetnâme-i Piri Baba'da Geçen Menkabeler	114
5. Menkabelerde Geçen Kerametler / Motifler	121
6. Sonuç	127
7. Kaynaklar	129

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FIKRALAR

I. MIZAHTA ÜSTÜNLÜK KURAMI VE KAYSERİ FIKRALARI.....	133
Sonuç.....	149
Kaynaklar.....	150
II. NASREDDİN HOCA'NIN MAHALLİ FIKRA TIPLERİ ÜZERİNE ETKİLERİ VE KAYSERİ FIKRALARI.....	152
1. Nasreddin Hoca'nın Diğer Fıkra Tipleri Üzerine Etkileri	152
2. Nasreddin Hoca Tipinin Kayseri Fıkraları Üzerine Etkileri.....	155
2.1. Nasreddin Hoca'nın Memleketi Konusundaki Tartışmalar ve Kayseri	155
2.2. Nasreddin Hoca'nın Kayseri Fıkraları Üzerine Etkileri.....	160
3. Nasreddin Hoca ve Kayseri Fıkraları Arasında Tespit Edilen Benzer Metinler.....	165
Sonuç	173
Kaynaklar	175

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GELENEKLİ TÜRK TİYATROSU

I. GELENEKLİ TÜRK TİYATROSUNDA BİR TİP: KAYSERİLİ	181
1. Adı / Lâkapları.....	183
2. Mesleği.....	184
3. Kıyafeti / Görüntüsü	184
4. Karakteri.....	185
5. Söz Oyunları ve Ağzı Özellikleri	186
6. Şiir, Müzik ve Halk Danslarıyla İlgisi.....	191
Sonuç	195
Kaynaklar	197

BEŞİNCİ BÖLÜM

HALK ANLATILARINDA MİTOLOJİK SİMGELER

I. KIRIM TÜRK HALK ANLATILARINDA SAYI SİMGEÇİLİĞİ	201
1. Üç (3).....	202
1. 1. Kırım Türk Masallarında Üç	203
1. 2. Kırım Türk Halk Hikâyelerinde Üç	205
1. 3. Diğer Anlatılarda Üç	206
2. Dört (4).....	207
2. 1. Kırım Türk Masallarında Dört.....	209
2. 2. Kırım Türk Halk Hikâyelerinde Dört.....	210
3. Yedi (7)	211
3. 1. Kırım Türk Masallarında Yedi.....	211
3. 2. Kırım Türk Halk Hikâyelerinde Yedi	212
3. 3. Kırım Türk Efsanelerinde Yedi.....	213
4. Dokuz (9)	214
4. 1. Kırım Türk Masallarında Dokuz	215
4. 2. Kırım Türk Halk Hikâyelerinde Dokuz	216

5. Kırk (40).....	216
5. 1. Kırım Türk Masallarında Kırk	217
5. 2. Kırım Türk Halk Hikâyelerinde Kırk	218
5. 3. Kırım Türk Halk Efsanelerinde Kırk.....	219
Sonuç	219
Kaynaklar	220
II. ROMANYA SÖZLÜ TÜRK EDEBİYATI ÜRÜNLERİNDE MİTOLOJİK SAYILAR	222
1. Üç (3)	224
2. Dört (4).....	226
3. Beş (5).....	228
4. Altı (6)	229
5. Yedi (7)	230
6. Dokuz (8)	232
7. Kırk (9).....	233
Sonuç	235
Kaynaklar	236
III. BATI TRAKYA TÜRK HALK KÜLTÜRÜNDE MİTOLOJİK SAYILAR.....	238
1. Üç (3)	240
2. Dört (4).....	244
3. Beş (5).....	245
4. Yedi (7)	247
5. Dokuz (9)	249
6. Kırk (40).....	250
Sonuç	251
Dizin.....	255

ÖN SÖZ

Gelenekli Türk anlatılarının kökeni mitlere kadar uzanır. Mitolojik dönemde Türk halkı kâinatın, dünyanın, insanların, diğer varlıkların yaratılışı ve sonları hakkında duyduklarını, düşündüklerini, algıladıklarını, inandıklarını mitlerle (mitos) anlatır. Anlatı (narration, tahkiye) geleneğinin başlangıcı sayılabilecek mitler insanların yaratılışı ve sona erişle (kıyamet) ilgili yorumlarından oluşmakla birlikte, bu yorumlar zamanla inanç kalıplarına dönüşür. Mitlerin özel anlatıcıları olmamakla birlikte kam, şaman, ozan gibi adlar verilen sanatçı-din adamları tarafından anlatılanlardan bir kısmı şiir diliyle dile getirilince daha etkileyici ve kalıcı olur. Halkın nesirle dile getirdiklerini nazım diliyle söyleyen sanatçı-din adamları “mitos”tan “epos”a geçişi sağlar. Mitlerin bir kısmı efsaneye dönüşürken, mitolojik efsaneler ve motiflerden bir kısmı da destanların oluşumunda önemli bir yer tutar. Mitolojik motifler yalnızca efsanelerde ve destanlarda değil, diğer anlatı türlerinden masallarda ve destan geleneğinin devamı olan hikâyelerde de yer alır. Anlatılar arası geçişler yalnızca destandan hikâyeye geçişle sınırlı kalmayıp diğer anlatı türleri arasında da geçişler olabilmektedir. Sözelimi Dede Korkut anlatılarının mit, efsane, destan/ hikâye, masal türlerinde örnekleri bulunması da anlatı türleri arasında geçişler olduğunu / olabileceğini gösterir.

Elinizdeki kitapta halk hikâyeleri, efsaneler/menkabeler, fıkralar, gelenekli Türk tiyatrosu hakkında ve anlatılardaki bazı motiflerle ilgili araştırmalara / incelemelere yer verilmektedir. “*Gelenekli Türk Anlatıları-1*” adlı bu kitap “*Âşık Tarzı Halk Hikâyeleri*”, “*Efsaneler/ Menkabeler*”, “*Fıkralar*”, “*Gelenekli Türk Tiyatrosu*” ve “*Halk Anlatılarında Mitolojik Simgeler*” başlıklarını taşıyan beş bölümden oluşmaktadır.

Ozan sanatından âşık sanatına geçerken destan sanatından da hikâye sanatına geçilmiştir. Bu geçişte görev alan âşıklar da ozanların devamıdır. Destan geleneğinin konu ve biçim bakımından değişikliklere uğramasıyla oluşan halk hikâyeciliğinin icracıları “hikâyeci âşıklar” ve/veya “meddahlar”dır. “Hikâyeci-âşıklar”, halk hikâyelerini oluşturma (tasnif etme) ve sunma/ aktarma (icra etme) özellikleri taşırlar. Türkiye’de, hikâyeci âşıkların ve tasnif edilen

/ anlatılan hikâyelerin –geçmişten günümüze- sayıca en çok olduğu bölge, Doğu Anadolu bölgesidir. “Dede Korkut coğrafyası”na dahil edilen bu bölge, özellikle de Kars ve yöresi Azerbaycan ile Türkiye arasında sağlam bir kültür köprüsüdür. Doğu Anadolu bölgesi dışında da aynı gelenekten beslenen güçlü kültür taşıyıcıları yaşamıştır. Sözgelimi Türkiye’nin pek çok bölgesinde olduğu gibi Çukurova bölgesinde de hikâye anlatma geleneğinin yaşayan güçlü temsilcileri bulunmaktadır. Bu temsilcilerden biri de Osmaniyeli/Kadirli- li âşık Yusuf Sıra’dır. “*Âşık Tarzı Halk Hikâyeleri*” başlıklı “Birinci Bölüm”de; “*Somut Olmayan Kültür Mirası: Halk Hikâyeciliği ve Kars Yöresi Âşıkları*”, “*Kadirli- li Âşık Yusuf Sıra’nın Hikâye Dağarcığı ve Güzel Ahmet Hikâyesi*” ve “*Şifâî ve Selvi Han Hikâyesi Üzerine Bir İnceleme*” başlıklarından oluşan üç araştırmaya yer verilmektedir. Bu araştırmalardan ilkinde hikâye hasnif etme/anlatma gele- neği, hikâyeci âşıklar, hikâyelerin kaynakları, tasnif edicisi bilinen hikâyeler, hikâye tasnif etme yarışmaları, anlatı mekânları, anlatıcı-dinleyici etkileşimi ve hikâye tasnif edip anlatma süreleri hakkında örneklerle bilgi verilmekte- dir. Birinci bölümün ikinci araştırmasında hikâyeci âşıklardan Yusuf Sıra’nın hikâye dağarcığı hakkında bilgi verilmekte ve Yusuf Sıra tarafından anlatılan Güzel Ahmet hikâyesi incelenmektedir. Masaldan hikâyeye dönüştürüldüğü düşünülen Güzel Ahmet hikâyesinde yer alan masal unsurları, dil ve üslûp özellikleri, şahıs kadrosu, şiirler ve atışmalar ile hikâyenin epizotlarına göre özeti de aynı araştırmanın ikinci kısmında değerlendirilmektedir. “*Şifâî ve Selvi Han Hikâyesi Üzerine Bir İnceleme*” başlıklı araştırmada hikâyenin tespiti ve yayımı hakkında bilgi verilmekte; dil ve üslûp, şahıs kadrosu, hikâyedeki şi- irlerin/türkülerin yapı özellikleri, epizotları ve motif yapısı incelenmektedir.

Din adamlarının hayatı etrafında anlatılan efsane ve rivayetlerle zengin bir menkabe kültürü ortaya çıkmıştır. Gelenekli Türk anlatıları içinde önem- li bir yer tutan bu menkabeler incelendiğinde, eski Türk inançlarından mo- tifleri de bünyesinde barındırdıkları görülür. “*Efsaneler / Menkabeler*” başlıklı “İkinci Bölüm”de de iki ayrı araştırma / inceleme metni bulunmaktadır. Bu bölümünün ilk araştırmasında 16. yüzyılın Alevî-Bektaşî-Hurûfî şairlerinden Muhyiddin Abdal ile şairin hayatı etrafında oluşan/anlatılan efsaneler-men- kabeler incelenmekte; sözlü kültür kaynaklarından derlenen efsane-menkabe metinleri ile ziyaret yeri hâline gelen Muhyiddin Abdal türbesi ve menkabele- re konu olan ağaç, yürek kayası vs. gibi unsurların fotoğraflarına yer verilmek- tedir. İkinci bölümün ikinci araştırmasında; Vehbi Cem Aşkun’un hazırladığı

Pîrî Baba kitabı, Pîrî Baba Velâyetnâmesinin nüshaları, Pîrî Baba'nın tarihî ve efsanevî kişiliği, sözlü kültür kaynakları tarafından anlatılan menkabeler ve Velâyetnâme-i Pîrî Baba'da geçen metinler ile Pîrî Baba menkabelerinde geçen kerametler / motifler incelenmektedir.

Gelenekli Türk anlatılarının ve sözlü mizahın en eski türlerinden fıkralar; genellikle yaşanmış olaylardan hareketle anlatılan güldürücü, hicvedici, tenkit edici, eğlendirici, düşündürücü, eğitici ve öğretici özellikler taşıyan nükteli sözlerdir. Sözlü kültür geleneği içinde dilden dile aktarılırken çeşitlenme, benimsenme/sahiplenilme, kalıplaşma gibi özellikler kazanan fıkralar, somut olmayan kültürel miras ürünleri içinde kolay yayılan ve ortak kültürün oluşumuna katkı sağlayan en etkili anlatı türlerinden biridir. Türkiye'de "mizah" denilince hemen akla gelen yörelerden biri de Kayseri yöresidir. Gelenekli Türk tiyatrosu tipleri ve Anadolu-Türk fıkra tipleri içinde önemli bir yeri olan "Kayserili" tipinin mevcudiyeti de Anadolu-Türk mizah merkezleri arasında Kayseri yöresinin de belirgin bir yeri olduğunu gösterir. Çalışkan, ticaret erbabı, zeki, hatta kurnaz özellikleriyle öne çıkan "Kayserili" tipi yanında; İncili Çavuş, Avşar, Çerkez gibi fıkra tipleri de Kayseri yöresinde yaygındır. "Fıkralar" başlıklı "Üçüncü Bölüm"de "Mizahta Üstünlük Kuramı ve Kayseri Fıkraları" ile "Nasreddin Hoca'nın Mahallî Fıkra Tipleri Üzerine Etkileri ve Kayseri Fıkraları" başlıklı iki inceleme yer almaktadır. Bu bölümün ilk araştırmasında, en eski ve yaygın mizah kuramlarından biri olan "Üstünlük" kuramı hakkında bilgi verilmekte ve Kayseri fıkraları bu kurama göre incelenmektedir. İkinci araştırmada ise Nasreddin Hoca'nın fıkra tipleri ve Kayseri fıkraları üzerine etkileri değerlendirilmekte, Nasreddin Hoca ve Kayseri Fıkraları arasında tespit edilen benzer metinler karşılaştırılmalı olarak ortaya konulmaktadır. Çünkü somut olmayan kültürel miras kapsamındaki en yaygın ortak kültür miraslarından biri, belki de birincisi Nasreddin Hoca fıkralarıdır. Nasreddin Hoca tipine bağlı fıkralar; Türk devletleri ve akraba topluluklarıyla birlikte, Türklerle tarihî ve coğrafi yakınlıkları olan diğer devletler ve komşu topluluklar arasında da yaygın olarak bilinmektedir. Nasreddin Hoca tipine bağlı fıkralardan bazıları Kayserili tipine bağlanarak da anlatılabilmekte, Kayseri fıkralarından bir kısmı da Nasreddin Hoca'ya bağlanmaktadır.

Gelenekli Türk anlatıları incelendiğinde, bu anlatıların seyirlik olma özelliği de öne çıkmaktadır. "Halk Temaşası", "Halk Tiyatrosu", "Geleneksel Tiyatro", "Türk Halk Tiyatrosu" ve "Geleneksel Türk Tiyatrosu" gibi terimlerle

de anılan Gelenekli Türk tiyatrosu; sözlü kültür geleneği içinde “*taklit ve temsil esasına dayanarak*” oluşmuş, eğlendirici ve düşündürücü unsurlarla gelişmiş seyirlik oyunları kapsar. Seyirlik olma özelliği taşıyan bu gösteri sanatlarının Köy Seyirlik Oyunları, Orta Oyunu, Gölge Oyunu (Karagöz), Kukla, Meddah ve Tulûat Tiyatrosu gibi gelişmiş kolları vardır. Gelenekli Türk tiyatrosunun bu kollarında çeşitli zümrelerin ve kültür çevrelerinin simgeleştirilmiş tipleri bulunmaktadır. Fıkra tiplerinde olduğu gibi gelenekli Türk tiyatrosu tipleri arasında da Kayserilinin kıvrak zekâsını, ticaret anlayışını, genel özelliklerini simgeleyen bir “Kayserili” tipi mevcuttur. “*Gelenekli Türk Tiyatrosu*” başlıklı “Dördüncü Bölüm”de “*Gelenekli Türk Tiyatrosunda Mahallî Bir Tip: Kayserili*” başlıklı bir inceleme bulunmaktadır. Bu incelemede Gelenekli Türk tiyatrosunda yer alan “Kayserili” tipi ile ilgili; adı / lâkapları, mesleği, kıyafeti / görüntüsü, karakteri, söz oyunları ve ağız özellikleri, şiir, müzik ve halk danslarıyla ilgisi konularındaki tespit ve değerlendirmeler ortaya konulmaktadır.

Gelenekli Türk anlatıları içinde yer alan mitler, efsaneler, masallar, fıkralar, halk hikâyeleri, vs. gibi sözlü kültür ürünlerinde mitolojik simgeler açısından zengin malzemeler bulunduğu bilinmektedir. İnsanoğlu, mitolojik dönemlerde kendisini ve çevresini tanımaya, gördüklerini yorumlamaya çalışmıştır. Bu yorumlar sırasında sayılardan da yararlanmış, bazı sayıların kutlu oldukları düşünülmüştür. Karşıladıkları nesnelere, düşündükleri kavramlar, yükledikleri inanç unsurları sebebiyle, mitolojik dönemden günümüze kadar, Türk kültüründe de sayıların gizemli olduklarına inanılır. “*Halk Anlatılarında Mitolojik Simgeler*” başlıklı “Beşinci Bölüm”de Kırım, Romanya ve Batı Trakya halk anlatılarında ve diğer sözlü kültür ürünlerinde mitolojik sayıların nasıl yer aldığı örneklerle ortaya konulmaktadır. Kırım halk anlatılarında mitolojik sayılardan üç, dört, yedi, dokuz kırk sayılarının masal, halk hikâyesi, efsane ve diğer anlatılarda nasıl yer aldığı örneklerle açıklanmaktadır. Buna göre üç, dört ve dokuz sayıları daha çok masal ve hikâyelerde, yedi ve kırk sayıları ise daha çok masal, halk hikâyesi ve efsanelerde mitolojik motif olarak yer almaktadır. Romanya sözlü Türk edebiyatı ürünlerinde, özellikle de halk anlatılarında; üç, dört, beş, altı, yedi, dokuz ve kırk sayılarıyla ilgili kullanımların daha çok mitolojik anlamlar taşıdıkları örneklerle ortaya konulmaktadır. Aynı şekilde Batı Trakya genelde halk kültürü ürünleri, özelde de Batı Trakya Türklerinden derlenen halk anlatıları incelendiğinde; üç, dört, beş, yedi, dokuz ve kırk sayılarının mitolojik anlamlarıyla günümüzde de kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Kırım, Romanya ve Batı Trakya Türklerinin sözlü kültür ürünlerinde yaşayan sayıların bir kısmı mitolojik döneme kadar uzanan kabul ve davranışlarla yaşatılırken, bir kısmı da tarih boyunca kazanılan değişik kültür ve inançlara dayanmaktadır. Mitolojik simgelerin tespiti ile ilgili bu tür araştırmalar arttıkça, hem Türk mitolojisinden kaynaklanan kullanımlar tespit edilecek ve ortak Türk kültürünün yayılma alanları belirlenecek hem de başka kültür ve medeniyetlerle ortak özellikler taşıyan unsurlar ortaya çıkarılacaktır.

Gelenekli Türk anlatılarıyla ilgili araştırmalarımızın bir kısmından oluşan bu kitabın Türk halk bilimi alanında uzmanlaşanlara, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerine ve bu konulara ilgi duyan herkese yararlı olması beklenmektedir. Masallar başta olmak üzere gelenekli Türk anlatılarıyla ilgili diğer çalışmalarımız ise “Gelenekli Türk Anlatıları-2” adını vereceğimiz başka bir kitapta toplanacaktır.

Bu çalışmayla Türk kültürüne bir nebze bile hizmet edebilirsem bahtiyar olacağım.

Kayseri, 15 Şubat 2017
Bayram DURBİLMEZ

Kaynaklar

Abdi-zâde H. Hüsameddin,1986. *Amasya Tarihi*, hzl. Ali YILMAZ-Mehmet AKKUŞ, Ankara: Amasya Belediyesi Kültür Yayınları.

Abdulla, Behlul. (2006). *Folklorda Say Simvolikası*. Bakü: ELM yay.

Acaroğlu, M. Türker, 1990. "Nasrettin Hoca'nın İkiz Kardeşleri, Bunlar Arasındaki Benzerlikler ve Ayrılıklar", *I. Milletlerarası Nasreddin Hoca Sempozyumu Bildirileri (15-17 Mayıs 1989)*, KB HAKAD Yayınları: Ankara.

Acaroğlu, M. Türker, 1999. *Bulgaristan Türkleri Üzerine Araştırmalar*, KB Yayınları: Ankara.

Ahmet- Naci Cafer Ali, 1996, *Boztorgay*, İkinci basılış, Kriterion Kitap Üyi yay.: Bükreş.

Akarpınar, R. Bahar, 2004, "Türk Gölge Oyunu Karagöz'de Zımmî Tipler", *Millî Folklor*, yıl: 16, S. 62, Ankara.

Akın, Veysi. (2005). "Yunanistan'ın Türk Azınlığı Vatansızlaştırma Politikası: Batı Trakya Türkleri'nin Haymatlos / Vatansızlık Sorunu". *I. Uluslararası Batı Trakya Türkleri Araştırmaları Kongresi*, (hzl. Özkan Hüseyin, Feyyaz Sağlam), München: BEBTAB- Batı Trakya Türkleri Araştırma Merkezi Yayınları.

Akkaya, M. Şükrü, 1934. *Orta Anadolu'da Bir Dolaşma*, Ankara.

Alptekin, Ali Berat, 1997. *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*, Akçağ yay.: Ankara.

Alptekin, Ali Berat, 1999. *Kırmanşah Hikâyesi*, Akçağ yay.: Ankara.

Alptekin, Ali Berat, 2002. "Halk Hikâyeleri", *Türk Dünyası Edebiyat Tarihi*, 2. c., Atatürk Kültür Merkezi yay.: Ankara.

Alptekin, Ali Berat, 2002. *Taşeli Masalları*, Akçağ yay.: Ankara.

Altınkaynak, Erdoğan, 2000. "Âşık Mehmet Hicranî", *Erciyes*, S.274 (Ekim), Kayseri.

And, Metin, 1985, *Geleneksel Türk Tiyatrosu*, İnkılâp Kitabevi: İstanbul.

Artun, Erman, 1999. *Günümüzde Adana Âşıklık Geleneği (1966-1996) ve Âşık Feymanî*, Adana

Artun, Erman, 2001. *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*, Ankara.

Aslan, Ensar, 1975. *Çıldırılı Âşık Şenlik, Hayatı, Şiirleri, Karşılaşmaları*, Atatürk Üniversitesi yay.: Ankara.

Aslan, Ensar, 1990. *Halk Hikâyelerini İnceleme Yöntemleri-Yaralı Mahmut Hikâyesi Üzerinde Bir İnceleme*, Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi yay.: Diyarbakır.

Aslan, Ensar, 2003. *Halkbilimi Araştırmaları I*, Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi yay.: Diyarbakır?.

Aslıyüce, Erdoğan, 2001. *Ukrayna Toprağında Turan'dan Kırım'a, Yesevî yayıncılık: İstanbul.*

Aşkun, Vehbi Cem, 1947. *Piri Baba*, Sivas: Kâmil Basımevi.

Aytürk, Nihat -Bayram Altan, 1990. *Türkiye'de Dini Ziyaret Yerleri*, Ankara.

Balkaç, Zerrin, 2002. Batı Trakya Türkleri. *Türkler*, C. 20, Ankara: Yeni Türkiye yay.

Bayram, Sadi, 1999. "Hacı Bektaş-ı Veli, Merzifon'da Piri Baba, Budapeşte'de Gül Baba ve Bazı Bektaşî Vakıfları", *I. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Sempozyumu Bildirileri*, Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi, s. 59-62.

Bekir, Cafer, 1999, "Kırım Halk Edebiyatı", *Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Ansiklopedisi 13: Kırım Türk-Tatar Edebiyatı*, Kültür Bakanlığı yay.: Ankara.

Beydili, Celal, 2005. *Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük*, Yurt Kitap yay.: Ankara.

Birkalan (2000), "Gelenek, Halk Kahramanları, Popüler Medya ve İnek Şaban", *Folklor/Edebiyat*, C.6, S.23, s.47-53, Ankara.

Boratav, Pertev Naili, 1968. "Halk Şiiri", *Türk Dili /Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı*, S. 207 (Aralık), s. 351.

Boratav, Pertev Naili, 2002. *Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği*, (Hızl. M.Sabri Koz), Tarih Vakfı yay.: İstanbul.

Böcekçi, Turan, 2002. *Amasya Evliyalari*, Amasya.

Cabbarov, Toramirzo, 1990. "Nasreddin Hoca Dünyanın Oğlu", *I. Milletlerarası Nasreddin Hoca Sempozyumu Bildirileri (15-17 Mayıs 1989)*, KB HAKAD Yayınları: Ankara.

Caferoğlu, Ahmet, 1930. "Türklerde Sahrî Taş Telâkkisi", *Halk Bilgisi Haberleri*, c.2, S. 13 (1 Kasım), s. 1.

Cebeci, Ahmet, 2007, "Dobruca ve Deliorman Türklerinin Savaş ve Göç Destanları", *Romanya'da Türk Kültürünün İzleri*, Golden Print yay.: Bükreş.

Cemiloğlu, Mustafa, 2002. "Halk Hikâyeciliği ve Hikâyelerin Yazıya Aktarılması Problemleri", *Uluslar arası Türk Dünyası Halk Edebiyatı Kurultayı Bildirileri (26-28 Mayıs 2000)*, Kültür Bakanlığı yay.: Ankara.

Çağınlar, Zekiye, 1994. *Adana Yöresi Yatır-Ziyaret ve Ocaklarla Bunlara Bağlı Olarak Anlatılan Efsaneler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Adana.

Çayırdağ, Mehmet, 2001. "Kayseri'de Selçuklu ve Beylikler Dönemine Ait Bazı Kitabe ve Mezartaşları" , *Kayseri Tarihi Araştırmaları*, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Yayınları: Kayseri.

Çimen, Kâzım, 1994. *Yusuf Sıra'dan Derlemeler (Adana)*,Yayımlanmamış Lisans Tezi, Elazığ 1994.

Çobanoğlu, Özkul, 2000. *Âşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü*, Akçağ yay.: Ankara.

Çolak, Faruk, 1994. *Şah İsmail Üzerine Bir Araştırma*, ERÜ SBE YLT Kayseri.

Çoruhlu, Yaşar, 2002. *Türk Mitolojisinin Anahatları*. Kabcacı yay.: İstanbul.

Dede, Abdürrahim, 1978. *Batı Trakya Türk Folkloru*. Ankara: Kültür Bakanlığı yay.

Dede, Abdürrahim. (1989). *Batı Trakya Manileri*. İstanbul.

Dede, Abdürrahim. (1992). "Batı Trakya Türklerinde Eski Türk Dini Şamanizm'den Kalıntılar". *II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, IV. Cilt / Gelenek, Görenek ve İnançlar*, Ankara.

Dilçin, Dehri, 2002. *Çankırı Masalları*, Okuyan Adam yay.: Ankara.

Doğanay, Eraslan, 2000. *Anadolu'da Yaşayan Dergâhlar*, İstanbul: Can Yayınları.

Doğanbaş, Muzaffer, 1999. "Piri Baba Türbesi" *Cem Dergisi*, S. 87.

Doğanbaş, Muzaffer, 2001. "Amasya Yöresi Alevî Ziyaretgâhları", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, S. 17. Ankara.

Doğanbaş, Muzaffer, 2003. *Kültürel ve Sanatsal Boyutuyla Amasya*, Ankara.

Doğanbaş, Muzaffer, 2007. "Pîrî Baba Velayetnamesi", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, S.41, 161-181.

Duran, Hamiye, 1995. *Hacı Bektaş Velî Velâyetnâmesi ve Velâyetnâme'de Geçen Keramet Motifleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Ankara.

Durbilmez, Bayram, 1990. "Yozgat Çevresinde Söylenen Şükran Türküsü ve Hikâyesi", *Millî Folklor*, S.6 (Yaz 1990), 63.

Durbilmez, Bayram, 1990. "Yozgatlı Şair Kasım Kazancıkıoğlu", *Millî Folklor*, S. 8 (Kış 1990), 58-59.

Durbilmez, Bayram, 1991. "Taşpınar (Sorgun-Yozgat) Bilmeceleri", *Millî Folklor*, yıl:3, S.11 (Güz), 55-58.

Durbilmez, Bayram, 1991. *Sorgun ve Yöresi Ağzıları*, Erciyes Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisans Tezi: Kayseri.

Durbilmez, Bayram, 1993. *Karslı Âşık Murat Çobanoğlu, Hayatı, Sanatı ve Eserleri*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü YLT: Kayseri.

Durbilmez, Bayram, 1994. *Kars'ta Âşıklık Geleneğinin Tarihi Gelişimi*, Azerbaycan İlimler Akademisi Folklor Şubesi: Bakü.

Durbilmez, Bayram, 1995. "Âşık Veysel'in Edebî Kişiliği", *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, 97, 34-37.

Durbilmez, Bayram, 1995. "Sorgunlu Halk Şairi Sıdkı Baba", *Millî Folklor*, S. 28 (Kış 1995), 75-80.

Durbilmez, Bayram, 1996. "Muhyiddin Abdal'ın Tuyug ve Manileri", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 7, s.427-438.

Durbilmez, Bayram, 1996. "Ahmet Caferoğlu ve Türk Halk Edebiyatı", *Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Kuruluş ve Gelişmesine Hizmeti Geçen Türk Dünyası Aydınları Sempozyumu Bildirileri*, Erciyes Üniversitesi yayımları: Kayseri, 175-186.

Durbilmez, Bayram, 1997. "Muhyiddin Abdal'ın Seyrannâmesi Üzerine", *İçel Kültürü*, yıl: 10, S. 54 (Kasım), s. 48-49.

Durbilmez, Bayram, 1997. "Karslı Âşık Murat Çobanoğlu'nun Saracı İbrahim İle Güneş Sultan Hikâyesi", *Erciyes*, c.20, nr.235, (Temmuz 1997),s.17-32.

Durbilmez, Bayram, 1998. *Muhyiddin Abdal Dîvânı (İnceleme-Tenkritli Metin)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, TDE ABD DKT: Elâzığ.

Durbilmez, Bayram, 1998. *Taşpınarlı Halk Şairleri*, Geçit yay.: Kayseri.

Durbilmez, Bayram, 1998."Yunus Emre ve Muhyiddin Abdal Divanlarında Gönül", *Yunus Emre Sempozyumu (Osman Gazi Üniversitesi, Eskişehir,7-8 Mayıs 1998)*. (yayın: 2002. *Folklor / Edebiyat*, S. 30, s. 205-214.)

Durbilmez, Bayram, 1999. "Âşık Veysel'in Kayserili Ozanlara Etkileri", *Folklor / Edebiyat*, 5/19, 155-179.

Durbilmez, Bayram, 1999. "Kadirli Yusuf Sıra'nın Hikâye Repertuarı ve Güzel Ahmet Hikâyesi", *III. Uluslar arası Çukurova Halk Kültürü Bilgi Şöleni (Sempozyumu) Bildiriler*, Adana Valiliği- Çukurova Üniversitesi yay.: Adana, 258- 272.

Durbilmez, Bayram, 1999. "Kayserili Saz Şairlerinin Şiirlerinde Kıbrıs", *II. International Congress for Cyprus Studies/ İkinci Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, 24-27 Kasım 1998, c.III, Türkçe Bildiriler, Edebiyat- Sanat* (Hzl. İ.Bozkurt, H. Ateşin, M. Kansu), DAÜ KAM yay.: Gazimağusa-KKTC, 285-296.

Durbilmez, Bayram, 1999. "Muhyiddin Abdal'a Göre Hacı Bektaş ve Otman Baba", *Folklor / Edebiyat*, 5/18, 133-140.

Durbilmez, Bayram, 1999. *Kayserili Halk Şairlerinin Şiirlerinde Kıbrıs, Geçit yay.:* Kayseri.

Durbilmez, Bayram, 1999. Bayram. *Kayseri'de Âşıklık Geleneğinin Tarihî Gelişimi*. Erciyes Üniversitesi Araştırma Projesi: Kayseri

Durbilmez, Bayram, 2000. "Tarihî Olay-Edebî Metin İlişkileri Bağlamında Kıbrıs Konulu Âşık Tarzı Şiirler Üzerine Bir Değerlendirme", *Proceedings of the Third International Congress for Cyprus Studies, Volume:2 Linguistics & Literature*, DAÜ KAM yay.: Magosa, 2000, s.87-105.

Durbilmez, Bayram, 2000. "Türük Dünyesinde Ortak Halk Şikarmaları", Ohutuşu Professorlar VIII. Teorikalık Ğilmi Konferansiyası (Öğretim Üyeleri VIII. Teorik İlmî Bilgi Şöleni), Hoca Ahmet Yesevi Uluslar arası Türk- Kazak Üniversitesi, Türkistan/Kazakistan, 25-28 Nisan 2000.

Durbilmez, Bayram, 2000. *Âşık Meydânî / Hayatı- Sanatı- Şiirlerinden Örnekler*, Laçın yay.: Kayseri.

Durbilmez, Bayram, 2001. "Kayserili Âşık Meydanî'nin Hayatı ve Sanatı", *Folklor / Edebiyat*, 7/26, 169-187.

Durbilmez, Bayram, 2002. "Türk Kültüründe Abdallar ve Abdal Mahlaşlı Halk Şairleri", *Yol / Bilim, Kültür, Araştırma*, 18, 54-67.

Durbilmez, Bayram, 2002. "Yunus Emre ve Muhyiddin Abdal Divanlarında Gönül", *Folklor / Edebiyat*, 8/30, 205-214.

Durbilmez, Bayram, 2003, "Efsaneden Destana: Kazakistan'da Korkut Ata ve Korkut Küyü", *Millî Folklor*, c.8, S.60 (Kış), 219-232.

Durbilmez, Bayram, 2003. "Manas Destanındaki Kimi Motiflerin Türk Halk Kültüründeki Yansımaları", *Halkbilimi Araştırmaları-Forschungen für Volkerkunde*, 2. Kitap, (Eylül 2003), 154-176, İstanbul-Aachen/ Almanya.

Durbilmez, Bayram, 2003. "Türk Kültüründe Yenigün/Nevruz Bayramı", *TÜRKSOY/ Türk Dünyası-Kültür-Sanat-Bilim-Haber ve Araştırma Dergisi*, 2 / 9, 29-34.

Durbilmez, Bayram, 2003. *Sorgunlu Sıdkı Baba Divanı*, Bizim Gençlik yay.: Kayseri.

Durbilmez, Bayram, 2003. Türk Halk Kültüründe Hoşgörü, 2. baskı, Bizim Gençlik yay.: Kayseri.

Durbilmez, Bayram, 2004. *Taşpınarlı Halk Şairleri*, 2. Baskı, Bizim Gençlik yay.: Kayseri.

Durbilmez, Bayram, 2005. "Türk Kültüründe ve Fütüvvet-nâmelerde Üç Sayısı", *Ahilik Araştırmaları Dergisi*, c.1, S. 2 (Kış 2005), 1-22.

Durbilmez, Bayram, 2006. "Sarıkamış ve Yöresi Âşık Tarzı Kültür Geleneği", *Folklor ve Etnoğrafya Beynelhalq Elmi Jurnal / Folklore and Ethnography International Scientific Journal*, 9, 42-51.

Durbilmez, Bayram, 2006. "Somut Olmayan Kültür Mirası: Halk Hikâyeciliği ve Kars Yöresi Âşıkları", *Mitten Meddaha Türk Halk Anlatıları Uluslararası Sempozyum Bildirileri*, Gazi Üniversitesi THBMER yay.: Ankara. 341- 364.

Durbilmez, Bayram, 2007. "Âşık Tarzı Şiirlerde Sözlü Tarih (Kayserili ve Yozgatlı Âşıkların Şiirlerinden Örneklerle)", *II. Kayseri ve Yöresi Kültür, Sanat ve Edebiyat Bilgi Şöleni (10-12 Nisan 2006)- Bildiriler*, ERÜ yay.: Kayseri, s. 299-317.

Durbilmez, Bayram, 2007. "Kayserili Aşuğlarda Âşık Tarzı Kültür

Gelenekleri”, *Hoşgörü Toplumunda Ermeniler*, c.1, ERÜ yay.: Kayseri.

Durbilmez, Bayram, 2007. “Kırım Türk Halk Anlatılarında Sayı Simgeciliği”, *Millî Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi*, 10 / 76, 177-190.

Durbilmez, Bayram, 2007. “Renk Adına Bağlı Mahlaslar ve Karacaoğlan Mahlaslı Halk Şairleri”, *Doğumunun 400. Yılında Uluslararası Karacaoğlan Sempozyumu*, (Hzl. Kudret Ünal), Tarsus, 30-44.

Durbilmez, Bayram, 2007. “Türk Dünyası Atasözlerinde Barış ve Hoşgörü”, *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi 38. ICANAS Bildiriler/ Edebiyat Bilimi Sorunları ve Çözümleri, II. Cilt*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu yay.: Ankara, 589-609.

Durbilmez, Bayram, 2007. “Türk Kültüründe ve Fütüvvet-nâmelerde 5 Sayısı”, *II. Ahi Evran-ı Veli ve Ahilik Araştırmaları Sempozyumu- Bildiriler*, (Hzl. M. Fatih Köksal), Ankara. 113-126.

Durbilmez, Bayram, 2007. “Галимджан Ибрагимов Хикәяләрендә Туһ Йолалары” (Alimcan İbrahimov’un Hikâyelerinde Dügün Gelenekleri), *Галимджан Ибрагимов һәм XXI Гасыр*, Tataristan Respublikası Fenner Akademiyası G. İbrahimov isem. Tel, Edebiyat hem Sengat İnstitutı-Tataristan Respublikası Medeniyat Ministrullığı yay.: Kazan, Tataristan/ Rusya, 258-272.

Durbilmez, Bayram, 2007. *Ozan Gürbüz Değer / Hayatı- Sanatı-Şiirlerinden Örnekler*, Laçın yay.: Kayseri.

Durbilmez, Bayram, 2008. “Halk Edebiyatı Metinlerini Okurken Karşılaşılan Sıkıntılar”, *Turkish Studies* 3/ 6, 228-241.

Durbilmez, Bayram, 2008. “Nahçıvan Türk Halk İnanışlarında Mitolojik Sayılar / Mythological Numbers in Nakhchivan- Turkish Folk Beliefs”, *Turkish Studies*, 3/ 7, 340-352.

Durbilmez, Bayram, 2008. *Âşık Edebiyatı Araştırmaları/ Taşpınarlı Halk Şairleri*, Ürün yay.: Ankara.

Durbilmez, Bayram, 2009. “Türk Kültüründe ve Fütüvvetnâmelerde Dört Sayısı / The Number "4" in Turkish Culture and Futuvvetname”, *Türk*

Kültürü ve Hacı Bektaş Veli-Araştırma Dergisi, 52, 71-85.

Durbilmez, Bayram, 2010. "Âşıklık Geleneklerinde Saz", *Millî Folklor*, 11 / 85, 148-158.

Durbilmez, Bayram, 2010. "Hakas Türklerinin Kadın Yiğitlik Destanı Huban Arıĝ'da Mitolojik Bir Sayı: Dokuz", *Epik Türk Ənənəsində Dastan, Ortaq Türk Keçmişinden Ortaq Türk Galacayına VI Uluslararası Folklor Konferansının Materialları* (25-26 Noyabr), Bakü, 80-85.

Durbilmez, Bayram, 2010. "Romanya Sözlü Türk Edebiyatı Ürünlerinde Mitolojik Sayılar", *Folklor / Edebiyat*, 16/ 64, 245-257.

Durbilmez, Bayram, 2011. "Batı Trakya Türk Halk Kültüründe Mitolojik Sayılar", *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, 3/1, 77-93.

Durbilmez, Bayram, 2011. "Kırşehir ve Yöresinden Derlenen Ölçülü Sözlerin Yapıları Bakımından İncelenmesi", *Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1/ 1, 195-224.

Durbilmez, Bayram, 2011. *Birnâme*, Kömen yay.: Konya.

Durbilmez, Bayram, 2012. "Kazakistan'da Nevruz İnanışlarına Bağlı Mitolojik Sayılar", *III. Uluslararası Türk Kültürü Kurultayı / Türk Dünyasında Bayramlar (21-23 Mart 2011)*, 103-108.

Durbilmez, Bayram, 2012. "Zileli Âşık Ceyhunî'nin Yozgatlı Halk Şairleri Üzerine Etkileri", *Tarihi ve Kültürü İle II. Zile Sempozyumu (6-9 Ekim 2011)- Bildiriler*, (Hzl. Mehmet Yardımcı), İzmir, 142-152.

Durbilmez, Bayram, 2012. *Turnalar / Türk Dünyası Şiirleri*, Ürün yay.: Ankara.

Durbilmez, Bayram, 2013. "Âşık Veysel'in Şiirlerinde Millî Birlik Fikri ve Türk Dünyası", *Türk Yurdu*, C.33 (65), S. 307 (668), 47-52.

Durbilmez, Bayram, 2013. "Cams / Shamans, the Folk Healers Living in Anatolia: Ocak Folk Healers", *Took Part in the International Scientific Conference "Language and Culture in Changing World*, October 23-24, 2013, Yakutsky, Russia, (Yayın: *KARADENİZ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 1-11.)

Durbilmez, Bayram, 2013. "Gelenekli Türk Tiyatrosunda Mahallî Bir Tip: Kayserili" *Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'na Armağan* (Hzl. Metin Ergun), Türk Kültürü Araştırmaları Enstitüsü Yayınları: Ankara, 119-129.

Durbilmez, Bayram, 2013. "Halk Bilimi Araştırmalarının 100. Yılında: "Halk Bilimi" ile "Edebiyat"ın Ortak Alanları ve "Halk Edebiyatı" Üzerine Bir Değerlendirme", *Millî Folklor*, 12/ 99, 101-112.

Durbilmez, Bayram, 2013. "İkincil Sözlü Kültür Bağlamında Neşet Ertaş'ın Türkü Dağarcığına Bir Bakış", *Uluslararası Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş Sempozyumu*, Kırşehir-Türkiye, 13-14 Mayıs 2013, c.1, 315-347.

Durbilmez, Bayram, 2013. "Kazakistan'dan Derlenen Manzum Bilmecelerin Şiirlik Yapı Özellikleri ve Bir Tasnif Denemesi", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 85- 129, S. 34.

Durbilmez, Bayram, 2013. "Tarihî Gerçeklerin Âşık Edebiyatına Yansıması Bağlamında Türk Mukavemet Teşkilâtı ve Kıbrıs Mücahitleri", *Folklor / Edebiyat*, S. 76, Ankara, s.173-193.

Durbilmez, Bayram, 2013. "Tatar Hatını Niler Kürmiy'de Evlenme Kültürü", *Türk Dünyası Araştırmaları*, 207, 1-34.

Durbilmez, Bayram, 2013. "Национальное Единство в Поэзии Ашыка Вейселя и Тюркский Мир", *Вестник Тюркского Мира*, 1 / 33-44.

Durbilmez, Bayram, 2013. *Vefatının 15. Yıldönümünde Yozgatlı Âşık Türkmenoğlu*, Laçın yay.: Ankara.

Durbilmez, Bayram, 2014. "Âşıkların Şiirlerinde Saz", *Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Uluslararası Müzik Sempozyumu: Doğu Dünyasında Geleneksel Türk Müzik Kültürü, 9-10 Haziran 2014, Kars*, Editör: Prof. Dr. Rafiq İmrani, Kars, 199-204.ü

Durbilmez, Bayram, 2014. "Yozgatlı Halk Şairlerinin Diliyle Kıbrıs", *Prof. Dr. Ali Çelik Armağanı*, (Hzl. C. Gökşen), 139-266, Akçağ yay.: Ankara.ü

Durbilmez, Bayram, 2014. *Karşlı Âşık Murat Çobanoğlu / Hayatı-Sanatı ve Eserleri*, Kardeşler Matbaası: Kayseri.

Durbilmez, Bayram, 2015. "A Mythological Number: Nine in Altai-Folk Epics" / Мифологическое число «девять» в алтайских героических

сказаниях”, *The III International Forum «Idel– Altai: history and traditional culture of Eurasian nations»*, Altay Respublikası S.S. Surazakov Bilim Araştırma Altayistik Enstitüsü, 14-18 Temmuz 2015, Altaysk, Altay Respublikası-Rusya.

Durbilmez, Bayram, 2015. “Anadolu’da Yaşayan Halk Hekimi Kamlar / Şamanlar: Ocaklılar”, *Türkmen Bilgesi Fikret Türkmen Armağanı*, (Hzl. İ. Dilek-F. Türker), Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yay.: Ankara, 99-106.

Durbilmez, Bayram, 2015. “Doğu Anadolu Âşık Şiirinde Batı Algısı: Kars Yöresinden Örneklerle”, *XXVIII. Uluslararası KIBATEK Sempozyumu: Doğu Edebiyatında Batı/ Batı Edebiyatında Doğu*, Instytut Orientalistyk Uniwersytetu Jagiellonskiego, KIBATEK, Yunus Emre Enstitüsü, 25-30 Haziran 2015, Krakow, Polonya.

Durbilmez, Bayram, 2015. “Eflâtun Cem Güney’in ‘Dede Korkut Masalları’na Metinler Arası Bir Yaklaşım: ‘Kan Turalı’ Örneği”, *Millî Folklor*, 27/ 108, 165-179.

Durbilmez, Bayram, 2015. “Kazakistan’da Bilmecce (=Jumbak) Sorma Geleneği”, *Prof. Dr. Erman Artun Armağanı*, (Hzl. R. Şenesen- Z. Elbir), Adana, 181-200.

Durbilmez, Bayram, 2015. “Muhyiddin Abdal Menkabeleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *Alevilik Araştırmaları Dergisi/ The Journal of Alevi Studies*, 10 (Kış/ 2015), 1-22.

Durbilmez, Bayram, 2016. “Hatayî’nin Anadolu Sahası Halk Şairlerine Etkileri ve Sıdkı Baba Divanında Geçen ‘Vardım Kırklar Meclisine’ Şiiri Üzerine Metinlerarası Bir Yaklaşım”, *Kaygusuz’un Bilge Torunu Abdurrahman Güzel Armağanı*, (Hzl. H. Duran), TKAE yay.: Ankara, 117-127.

Durbilmez, Bayram, 2016. “Ozan Kavramından Hareketle Dede Korkut Üzerine Bir Değerlendirme”, *III. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kongresi: Dede Korkut ve Türk Dünyası (19-23 Ekim 2015, Çeşme- İzmir) Bildiriler Kitabı*, 1. Cilt, Hzl. Metin Ekici vd., Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü yay.: İzmir, 483-505.

Durbilmez, Bayram, 2016. “Yozgatlı Hüznî Dîvânlarında Kerbelâ”,

Uluslararası Kerbelâ ve Hz. Hüseyin Sempozyumu, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı TİKA, Hüseyin Gâzi Vakfı, 14- 15 Mayıs 2015, Ankara, Türkiye, Hzl. Gülağ Öz, Ankara, 93-114.

Durbilmez, Bayram, 2016. *Âşık Hasretî'nin Atışma Sanatı Üzerine Bir İnceleme*, Lâçin yayınları / Bizim Büro Matbaası: Ankara.

Durbilmez, Bayram, 2016. "Mizahta Üstünlük Kuramı ve Kayseri Fıkraları", *Türk Edebiyatında M/izah Sempozyumu (13-15 Mayıs 2016, Rize)*, TDE ve RTE Üniversitesi, Rize.

Durbilmez, Bayram, 2017. "Âşık Edebiyatının Oluşumu ve Gelişiminde Alevî- Bektaşî Zümrelerin Yeri ve Önemi/ The Role and Importance of Alevi Bektashi Coteries in the Formation and Development of Minstrel Literature", *The Journal of Alevi Studies / Alevilik Araştırmaları Dergisi*, 13, 57- 86.

Durbilmez, Bayram, 2017. "Hakas Destanlarından Huban Arığ'da Renk Simgeciliği: Kara Örneği", *Традиционная культура тюркских народов в изменяющемся мире*, Казань, 12-15 апреля 2017 года, Материалы I Международной научной конференции, Издательство: "Ак Буре", Казань, 150-153.

Durbilmez, Bayram ve Fatma Tekin, 2014. "Nevşehir Yöresi Yerleşim Adları Üzerine Bir Değerlendirme", *Folklor / Edebiyat*, 20 / 77.

Eberhard (2002), Wolfram. *Güneydoğu Anadolu'dan Âşık Hikâyeleri*, (çev. Müfide Kocaoğlan Van Der Hoeven), TDK yay.: Ankara.

Eker, Gülin Öğüt, 2009, *İnsan, Kültür, Mizah*, Grafiker yayınları: Ankara.

Ekici, Metin, 2009. "Gülme Teorileri ve Nasreddin Hoca Fıkraları", *21. Yüzyılı Nasreddin Hoca İle Anlamak*, AKM Yayınları: Ankara.

Ekrem, Mehmet Ali, 1981. *Bülbül Sesi- Dobruca Türkleri Folklorundan Seçmeler*, Bükreş.

Elçin, Şükrü, 1988. *Halk Şiiri Antolojisi*, Ankara.

Ergun, Metin, 1997. "Kırım Türklerinin Efsaneleri Üzerindeki Araştırmalar", *Türk Dünyası Efsanelerinde Değişme Motifi*, I. cilt, TDK yay.: Ankara.

Ergun, Metin, 1997. *Türk Dünyası Efsanelerinde Değişme Motifi*,

2 cilt, Ankara.

[Ergun], Sadettin Nüzhet, 1928. "Muhiddin Abdal ve Eseri", *Halkbilgisi Mecmuası*, s. 36-42.

Erken, Sabih, 1972. *Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler-I*, Ankara.

Erkiletlioğlu, Halit, 2011. "Nasreddin Hoca'nın Mezarı Kayseri'dedir", [erciyestv.blogspot.com /2011/07// nasreddin-hocanin-mezari-kayseridedir.html?](http://erciyestv.blogspot.com/2011/07//nasreddin-hocanin-mezari-kayseridedir.html?) (erişim: 25 Eylül 2016)

Erkiletlioğlu, Halit, 2011. "Nasreddin Hoca'ya Bütün Kayseri Sahip Çıkmalıdır", [erciyestv.blogspot.com/ 2011/07/nasreddin-hocaya-butun-kayseri-sahip.html](http://erciyestv.blogspot.com/2011/07/nasreddin-hocaya-butun-kayseri-sahip.html) (erişim: 25 Eylül 2016)

Evliya Çelebi, 1970. *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, hzl. Zuhuri DANIŞMAN, C. IV. İstanbul.

Faroqhi, Suraiya, 2001. "Osmanlı İmparatorluğunda Bir Kent Ereninin Hayat Hikâyesi: Merzifonlu Pîrî Baba". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, Çev: Harun YILDIZ, S. 18, 119-140.

Feinberg, Leonard, 2004; "Mizahın Sırrı", (Çev. Ali Çelik- F. Gül Özyazıcıoğlu Koçsoy), *Millî Folklor*, yıl: 16, S. 62, Ankara.

Gabain, A. Von, 1968, "Renklerin Sembolik Anlamları", (çev. Semih Tezcan), *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, S. 3/ 1, Ankara.

Gazioğlu, Ahmet C. (2005). "Kıbrıs Türk Medyasında Batı Trakya Türkleri". *I. Uluslararası Batı Trakya Türkleri Araştırmaları Kongresi*, (hzl. Özkan Hüseyin, Feyyaz Sağlam), München: BEBTTAB- Batı Trakya Türkleri Araştırma Merkezi Yayınları.

Genç, İlhan. (2008). "Osmanlı Siyaset, Kültür ve Edebiyat Hayatında Batı Trakya'nın Yeri ve Önemi". *II. Uluslararası Batı Trakya Türkleri Araştırmaları Kongresi*, (hzl. Özkan Hüseyin, Feyyaz Sağlam), München: BEBTTAB- Batı Trakya Türkleri Araştırma Merkezi Yayınları.

Gökşen, Cengiz, 2009. "Nasreddin Hoca'dan Temel'e", *21. Yüzyılı Nasreddin Hoca İle Anlamak*, AKM Yayınları: Ankara.

Gölpınarlı, Abdülbaki, 1958. *Menâkıb-ı Hacı Bektaşî Veli*, İstanbul.

Görkem,, İsmail, 1996. *Çukurovalı Âşık Mustafa Köse ve Hikâye Repertuarı Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doçentlik Takdim Tezi, Elazığ 1996.

Görkem, İsmail, 2012. "Nasreddin Hoca Olgusunun Algılanması ve Anlamlandırılması Üzerine, *Türkbilig*, S.23, 83-106.

Gülensoy, Tuncer, 1976, "Türklerde Dokuz Sayısı", *I. Uluslar arası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, C. IV, Ankara.

Günay, Umay, 1975. *Elazığ Masalları (İnceleme)*, Erzurum 1975.

Günay, Umay, 1992. *Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*, 2. Baskı, Akçağ yay.: Ankara.

Gündoğdu, Selahattin, 1987, "Geçmiş Zaman Olur Ki", *Orta Oyunu (Oyun Metinleri)*, KB, MİFAD yayınları: Ankara.

Halaçoğlu, M. Murat. (1988). *Yunanistan'daki Gelişmelerin Işığında Türk-Yunan İlişkilerinin 101 Yılı (1821-1922)*. Ankara.

Halaçoğlu, M. Murat. (1997). *Yakın Tarihte Türkiye ve Yunanistan (1923-1954)*. Ankara.

Halaçoğlu, Yusuf- Halit Eren. (1992). "Batı Trakya". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C.5, İstanbul.

Halıcı (1981), Feyzi. *Saz Şairlerinin Diliyle Atatürk*, Kültür ve Turizm Bakanlığı yay.: Ankara.

Halıcı (1992), Feyzi. *Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri-Güldeste*, Ankara.

HASLOK, F. R., 2000. *Bektaşîlik Tetkikleri*, hzl. Kâmil AKARSU, Ankara.

HEKİMOĞLU (1996), Güzide: *Kadirli'den Derlenmiş Halk Hikâyeleri*, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Sivas 1996.

HORATA, Osman, 1999, "Romanya Türk Edebiyatı", *Başlangıcından Bugüne Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi*, Kültür Bakanlığı yay.: Ankara.

Işık, Mustafa, 2003. *Kayseri'deki Mimarî Eserlerde Geçen Ayet ve Hadisler*, Türkiye Diyanet Vakfı Kayseri Şubesi Yayını: Kayseri.

İNAN, Abdulkadir, 1986, *Tarihte ve Bugün Şamanizm- Materyaller ve Araştırmalar*, TTK yay.: Ankara.

İNAN, Abdulkadir, 1987, "Türk Destan ve Masallarında Kırklar Motifi", *Makaleler-İncelemeler I*, Türk Tarih Kurumu yay.:Ankara.

İVGİN (1976), Hayrettin: "Bir Dede Korkut Hikâyesi Varyantı: Güzel Ahmet", *Türk Folkloru Araştırmaları*, c.17, nr.325 (Ağustos 1976) , s.739-742.

İvgin (1998), Hayrettin- Ali Esat Bozyiğit- Hüseyin Çemrek. *Âşıklar Dünyasında Aş-Der*, Ankara.

Kalkan (1991), Emir. *XX. Yüzyıl Türk Halk Şairleri Antolojisi*, Kültür Bakanlığı yay.: Ankara.

Kara, Abdulvahap, 2009. "Kazak Türklerinde Nasreddin Hoca ve Fıkraları", *21. Yüzyılı Nasreddin Hoca İle Anlamak*, AKM Yayınları: Ankara.

Karadağ (1999), Metin. *Türk Halk Edebiyatı Anlatı Türleri*, Ürün yay.: Ankara.

Karadavut, Zekeriya, 2009. "Nasreddin Hoca Fıkrası Dairesi ve Özenbaşı Ahmet Ahay", *21. Yüzyılı Nasreddin Hoca İle Anlamak*, AKM Yayınları: Ankara.

KARATAY, Fehmi Edhem, 1961. *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu*, C. I. İstanbul.

Kartarı (1977), Hasan. *Doğu Anadolu'da Âşık Edebiyatının Esasları*, Ankara.

KAYA (1973), Doğan: "Bir Küpeli Masalı: Güzel Ahmet", **Sivas Folkloru**, nr.8 (Eylül 1973),s.19-22.; nr,9 (Ekim 1973), s.19-21.

KAYA (1993), Doğan: **Mahmut ile Nigâr Hikâyesi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma**, Ankara 1993.

Kaya (1994), Doğan. *Sivas'ta Âşıklık Geleneği ve Âşık Ruhsatı*, Sivas.

KAYA (1997), Doğan: "Karacaoğlan'm Efsanevi Kişiliği", **İçel Kültürü**, yıl: 10, nr.54, (Kasım 1997), s.7-13.

Kocatürk, Saadettin, 1982. "Bazı Din ve Kavimlerde, Özellikle

İslâmiyet'te Yedi Sayısı". 2. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, C. 4, Ankara.

KOCATÜRK, Saadettin, 1985, "Fütüvvet-nâmelerde (Özellikle de Fütüvvet-nâme-i Sultanî) ve İslâmda Yedi Sayısı İle İlgili Bazı Konular", *Türk Halk Edebiyatı ve Folklorunda Yeni Görüşler I* (Hzl. Feyzi Halıcı), Konya Kültür ve Turizm Derneği yay.:Ankara.

Koçar, Çağatay, 1996. "Türkistan Halk Edebiyatında Nasreddin Hoca", *Nasreddin Hoca'nın Dünyası*, (hzl. İrfan Ünver Nasrattınoğlu), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: Ankara.

Koçyiğit, Erhan, 2005. *Şurda Var Şurda Yok*, Laçın Yayınları: Ankara.

Koz, M. Sabri, 2008. *Letâ'if/ Nasreddin Hoca Fıkralarının İlk Baskısı (çeviriyazı- tıpkıbasım)*, stanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları: İstanbul.

Köksal, Hasan, 1997. "Nasreddin Hoca Fıkralarının Mahallî Fıkralardan Ayırt Edici Nitelikleri Üzerine", *Uluslararası Nasreddin Hoca Bilgi Şöleni (Sempozyum) Bildirileri, 24-26 Aralık 1996, İzmir*, AKM Yayınları: Ankara.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, 1993. *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Ankara.

MAHMUT, Enver- Nedret Mahmut, 1988, *Bozcigit*, Kriterion Kitap Üyi yay.: Bucureşti.

MAHMUT, Enver- Nedret Mahmut, 1991, *Ayuw Kulak Batır- Dobruca Tatar Masalları*, İkinci kitap, Kriterion Kitap Üyi yay.: Bucureşti.

MAHMUT, Enver- Nedret Mahmut, 1997, *Dobruca Türk Halk Edebiyatı Metinleri*, T.C. Kültür Bakanlığı yay.: Ankara.

Morreall, John, 1998, "Gülmede Yeni Bir Teori", (Çev. Metin Ekici), **Millî Folklor**, yıl: 10, S. 38, Ankara.

NASRATTINOĞLU, İrfan Ünver- Serin Türkoğlu, 2008, **II. Uluslararası Romanya'da Türk Kültürünün İzleri Sempozyumu- Bildiriler**, Golden Print yay.: Bükreş.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, 1990. "Çin Halk Cumhuriyeti ve S.S.C.B.'de Nasreddin Hoca İle İlgili Tespitler", *I. Milletlerarası Nasreddin Hoca*

Sempozyumu Bildirileri (15-17 Mayıs 1989), KB HAKAD Yayınları: Ankara.

Nasrattinoğlu, İrfan Ünver, 1996. *Nasreddin Hoca'nın Dünyası*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: Ankara.

NASRATTINOĞLU, İrfan Ünver, 2007, "Ana Başlıklar Halinde Romanya'da Türk Kültürünün İzleri", **Romanya'da Türk Kültürünün İzleri** Golden Print yay.: Bükreş.

Nasteva, Olivera Yaşar, 1990. "Makedonlarda Nasreddin Hoca", *I. Milletlerarası Nasreddin Hoca Sempozyumu Bildirileri (15-17 Mayıs 1989)*, KB HAKAD Yayınları: Ankara.

Nutku (1997), Özdemir. *Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri*, 2. Baskı, AKM yay.: Ankara.

Ocak, Ahmet Yaşar, 1983. *Bektaşî Menâkıbnâmelerinde İslâm Öncesi İnanç Motifleri*, İstanbul.

OCAK, Ahmet Yaşar, 1992. *Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Menâkıbnâmeler (Metodolojik Bir Yaklaşım)*, Ankara.

Ocak, Ahmet Yaşar, 1992b. *Osmanlı imparatorluğunda Marjinal Sûfilik: Kalenderîler (XIV-XVII. Yüzyıllar)*, Ankara.

Oğuz (1988), M.Öcal. "Kaybettiklerimiz/ İlhami Demir (1932-1987)", *Türk Folkloru Araştırmaları 1988/ 1*, Ankara.

Oğuz (1991), M. Öcal. "Âşık Hasretî'nin Haydar Bey Hikâyesi", *Türk Halk Kültürü Araştırmaları 1991/2*, Ankara.

OLRİK, Axel, 2003, "Halk Anlatılarının Epik Kuralları", *Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar*, (Hzl. Gülin Öğüt Eker- Metin Ekici- M. Öcal Oğuz- Nebi Özdemir), Millî Folklor yay.: Ankara.

Olrik, Axel. (2003). Halk Anlatılarının Epik Kuralları. *Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar*, (Hzl. Gülin Öğüt Eker- Metin Ekici- M. Öcal Oğuz- Nebi Özdemir), Ankara: Millî Folklor yay.

ONARLI, İsmail, 1997a. "Pîrî Baba Tekkesi-I". *Cem Dergisi*. S. 71, 18-19.

Oral, Ünver, 1996, **Karagöz Perde Gazelleri**, KB yayınları: Ankara.

Oral, Ünver, 2002, *Karagöz Oyunları*, Kitabevi yayınları: İstanbul.

Oran, Baskın. (1991). *Türk-Yunan İlişkilerinde Batı Trakya Sorunu*. (2. baskı), Ankara.

Ögel, Bahaeddin, 1995. *Türk Mitolojisi (Kaynakları ve Açıklamaları ile Destanlar)*. I-II. Cilt, Ankara: Türk Tarih Kurumu yay.

ÖNAL, Mehmet Naci, 1998, **Romanya Dobruca Türkleri ve Mukayeseleriyle Doğum, Evlenme ve Ölüm Âdetleri, Kültür Bakanlığı yay.:** Ankara.

Önal, Yılmaz, 1987. *Van Folklorunda Yatırlar ve Yatırlara Bağlı Olarak Anlatılan Menkıbeler*, YLT, Van.

Özarslan (2001), Metin. *Erzurum Âşıklık Geleneği*, Akçağ yay.: Ankara.

Özdemir, Hasan, 1990. "Nasreddin Hoca'yla İlgili İki Latife Mecmuası ve Bazı Latifelerin Eskiliği Üzerine", *I. Milletlerarası Nasreddin Hoca Sempozyumu Bildirileri (15-17 Mayıs 1989)*, KB HAKAD Yayınları: Ankara.

Özdemir, Nebi, 2010, Mizah, Eleştirel Düşünce ve Bilgelik: Nasreddin Hoca", *Millî Folklor*, yıl: 22, S. 87, Ankara.

Özder (1965), M. Adil. *Doğu İllerimizde Âşık Karşılaşmaları*, Emek Basım Evi: Bursa.

Özgüç, Adil. (1974). *Batı Trakya Türkleri*. İstanbul.

Özhan (1992). Mevlüt- vd. *Yaşayan Halk Ozanları Antolojisi*, Kültür Bakanlığı yay.: Ankara.

Özmel, İsmail, 1995. *Alevi Bektâşi Şairleri Antolojisi*, c. 2, İstanbul.

Özsoy (1992), Bekir Sami- N. Aslan- B. Durbilmez. *Destanlarla Erzincan*, Erciyes Üniversitesi yay.: Kayseri.

Özsoy (1993), Bekir Sami- Halil İbrahim Ataman. *Posoflu Âşık Sâbit Müdâmî/ Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Eserlerinden Seçmeler*, Kayseri.

ÖZTÜRK, Yaşar. (1994). *Kur'an'ın Temel Kavramları*. İstanbul.

Özünü, Ünsal, 1999, *Gülmecenin Dilleri*, Doruk yayınları: Ankara.

PEKPELVAN, Belgin, 2007, "Türk Kültürünün Yansıkları", **Romanya'da Türk Kültürünün İzleri**, Golden Print yay.: Bükreş.

PİROĞLU, Hüseyin. (1992). *Evlialar Yatağı Anadolu*. Ankara.

Pirverdioğlu, Ahmet, 2003, "Türk Halk Tiyatrolarının Gelişme Evreleri", *Millî Folklor*, yıl: 15, S. 60, Ankara.

Plana, Şevket, 1996. "Arnavutluk ve Kosova Arnavutlarında Nasreddin Hoca", *Nasreddin Hoca'nın Dünyası*, (hzl. İrfan Ünver Nasrattınoğlu), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: Ankara.

Sağlam, Feyyaz. (1997). Batı Trakya Türk Edebiyatı. *Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi 9 / Batı Trakya ve Kıbrıs Türk Edebiyatı*, Ankara: Kültür Bakanlığı yay.

SAKAOĞLU (1973), Saim: **Gümüşhane Masalları, Metin Toplama ve Tahlil**, Ankara 1973.

SAKAOĞLU (1987), Saim: **Senin Aşkınla, Kadırlili Âşık Halil Karabulut**, Konya 1987.

Sakaoğlu (1998), Saim- Zekeriya Karadavut. *Âşıkların Diliyle Cumhuriyet*, TDK yay.: Ankara.

SAKAOĞLU, Saim, 1980, Anadolu-Türk Efsanelerinde Taş Kesilme Motifi ve Bu Efsanelerin Tip Kataloğu, Ankara Üniversitesi Basımevi: Ankara.

Sakaoğlu, Saim, 1992. *Efsane Araştırmaları*, Konya.

SAKAOĞLU, Saim, 1998, *Dede Korkut Kitabı I*, Selçuk Üniversitesi yay.: Konya.

SAKAOĞLU, Saim, 1999, *Masal Araştırmaları*, Akçağ yay.: Ankara.

Sakaoğlu, Saim, 2003, *Türk Gölge Oyunu Karagöz*, Akçağ yayınları: Ankara.

Salcı, Vahit Lütfi, 1935. "Muhyiddin Abdal'ın Basılmamış Bir Kaç Nefesi", *Halk Bilgisi Haberleri*, yıl: 4, S. 44, s. 169-172.

Salcı, Vahit Lütfi, 1942-1943. "Edirne Halk Şairleri: Muhiddin Abdal", *Damla*, c. 1, S 2-10.

SAVRAN, Hülya, 2003, *Kırım Tatar Türkçesi, Dil Özellikleri- Metinler-Sözlük*, Balıkesir Üniversitesi yay.: Balıkesir.

(Solok), Cevdet Kudret, 1975, *Orta Oyunu II*, KB yayınları: Ankara.

(Solok), Cevdet Kudret, 1992, *Karagöz I*, Bilgi Yayinevi: İstanbul

SCHIMMEL, Annemarie, 2000, **Sayıların Gizemi**, (çev. Mustafa

Küpüşoğlu), 2. baskı, Kabalıcı yay.: İstanbul.

SEVER, Mustafa, 1997, "Edebiyatta Mitolojik ve Arketipik Yaklaşım Tarzları", *Millî Folklor*, c. 5, S. 34 (Yaz), Ankara.

Sevilen, Muhittin 1986, *Karagöz*, KB yayınları: Ankara.

Sevin, Nureddin 1968, *Türk Gölge Oyunu*, MEB yayınları: İstanbul.

Seyidođlu, Bilge, 1985. *Erzurum'da Belli Yerlere Bağlı Olarak Derlenmiş Efsaneler Üzerinde Bir İnceleme*, Ankara.

SÖYLEMEZ, Orhan, 2003, "Kırım Türk Edebiyatı", *Sanatı, Tarihi, Edebiyatı ve Musikisiyle Kırım*, (Editör: Oktay Aslanapa), Yeni Türkiye yay.: Ankara.

Subaşı, Muhsin İlyas, 2004. "Nasreddin Hoca Kayserilidir", *Erciyes*, S. 318, Haziran 2004.

Şahin (1983), Salih. *Ozanlık Gelenekleri ve Doğulu Saz Şairleri*, Yorum Matbaası: Ankara.

ŞAHİN, Haşim. (2002). "Koyun Baba". *TDV İslâm Ansiklopedisi* C. 26. s. 229-230. Ankara.

Şehsuvaroğlu, Bedi N. (1973). *Sembolizm- Remizler*. İstanbul: Muhiy yay.

Tan, Nail, 1991, "Halk Mizahımızda Kayserili Tipi", *Erciyes Yöresi 1. Folklor, Halk Edebiyatı ve Etnografya Sempozyumu (Bildiriler)*, Erciyes Üniversitesi yayınları: Kayseri.

Tan, Nail, 2007, "Halk Mizahımızda Kayserili Tipi", *Derlemeler Makaleler 4/ Halk Gülmecesi (Mizah)/ Halk Tiyatrosu*, Ankara.

Tanyu, Hikmet, 1987a. *Türklerde Taşlarla İlgili İnançlar*, ilâveli 2. Baskı, Ankara.

Tanyu, Hikmet, 1987b. *Ankara ve Çevresinde Adak ve Adak Yerleri*, Ankara.

Tasnadi, Edit, 1996. "Eski Macar Edebiyatında Nasreddin Hoca Fıkralarının İzleri", *Nasreddin Hoca'nın Dünyası*, (hzl. İrfan Ünver Nasrattınoğlu), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: Ankara.

TAŞAN, A. Aziz. (1979). *Dünden Bugüne Merzifon*. İstanbul.

Taşlıova (1985), Şeref. "Kars'ta Âşıklık Geleneği ve Halk Hikâyeleri",

Türk Halk Edebiyatı ve Folklorunda Yeni Görüşler II, (Hzl. Feyzi Halıcı), Ankara?.

Taşpınar (1969), Zeki. *Bütün Yönleriyle Kars*, Kars?.

THOMPSON, Stith, 1955-1958, *Motif Index of Folk-Literature*, 6 cilt, Indiana University, USA.

Tuncer, Hüseyin. (2005). "Cumhuriyet Devri Türk Kültür ve Düşünce Hayatında Batı Trakya Türkleri". *I. Uluslararası Batı Trakya Türkleri Araştırmaları Kongresi*, (hzl. Özkan Hüseyin, Feyyaz Sağlam), München: BEBTTAB- Batı Trakya Türkleri Araştırma Merkezi Yayınları.

Türkmen, Fikret, 1989. *Letâif-i Nasreddin Hoca Burhaniye Tercümesi)/ İnceleme- Şerh*, KB MİFAD Yayınları: Ankara.

Türkmen, Fikret, 1990. "Nasreddin Hoca Fıkralarındaki Söz ve Hareket Komiği, Hoca'ya Ait Fıkraların Ayırdedilmesi İçin Bir Metod Denemesi", *I. Milletlerarası Nasreddin Hoca Sempozyumu Bildirileri (15-17 Mayıs 1989)*, KB HAKAD Yayınları: Ankara.

Türkmen, Fikret, 1996. "Mizahta Üstünlük Teorisi ve Nasrettin Hoca Fıkraları", *V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Nasreddin Hoca Seksiyon Bildirileri*, Kültür Bakanlığı Yayınları: Ankara, 263-270.

Türkmen, Fikret, 1997. "Günümüzde Mizah Teorileri ve Nasreddin Hoca Fıkraları". *Türk Yurdu*. 114, Şubat 1997, 21-24.

Türkmen, Fikret, 2000, "Osmanlı Döneminde Türk Mizahı", *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, S. IV, İzmir.

Türkmen, Nihal 1991, *Orta Oyunu*, MEB yayınları: İstanbul.

Usta, Çiğdem, 2005, *Mizah Dilinin Gizemi*, Akçağ yayınları: Ankara.

ÜLKÜSAL, Müstecib, 1966, *Dobruca ve Türkler*, TKAE yay.: Ankara.

Ünal, Tahsin. (1979). "Batı Trakya Türkleri", *Türk Kültürü*, S.76, Ankara.

www.nasreddinhocabirgun.blogspot.com (erişim: 25 Eylül 2016)

Yalgın, Ali Rıza, 1933. "Anadolu'da Sihirli Taşlar", *Halk Bilgisi Haberleri*, c. 3, S. 28, (15 Eylül), s. 97-98.

Yardımcı, Mehmet. (1999). Geleneksel Kültürümüzde ve Âşıkların Dilinde Sayılar. *Türk Halkbilimi ve Edebiyat Araştırmaları*, Ankara.

Yedekçioğlu, Kazım, 1990. *Övünmek Gibi Olmasın Ama Kayseriliyim*, Beğendik Kültür Hizmeti: Kayseri.

Yıldırım, Dursun, 1998. *Türk Bitiği*, Akçağ Yayınları: Ankara.

YILDIZ, Harun (2004). *Anadolu Alevîliği Amasya Yöresi Bağlamında Bir İnceleme*, Ankara: Araştırma Yayınları.

YILDIZ, Harun 2011. "Amasya Yöresi Örneğinde Alevî/ Bektaşî Kültüründe İnanç Merkezleri", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 4, S. 16, 471-480.

YÜKSEL, H. Avni, 1980a, "Türk Folklorunda Sayılar", *Erciyes*, S. 28, Kayseri.

YÜKSEL, H. Avni, 1980b, "Türk Folklorunda 7 Sayısı", *Erciyes*, S. 29, Kayseri.

YÜKSEL, H. Avni, 1981a, "Türk Folklorunda 9 Sayısı", *Erciyes*, S. 30-31, Kayseri.

YÜKSEL, H. Avni, 1981b, "Türk Folklorunda Kırk Sayısı", *Erciyes*, S. 32, Kayseri.

Ziya Gökalp, 1963, *Türk Töresi*, İstanbul.